

**Må tidligst offentliggøres, når talen er holdt
Det talte ord gælder**

SSW-landssekretær Martin Lorenzen Ved mødet på Kejtum Danske Skole Lørdag den 25. maj 2019 kl. 13.45

Kære venner, lieve Foljkens,
tak for invitationen til at holde en årsmødetale her på den smukke friserø Sild i den dejlige landsby Kejtum eller Kairem, som den kaldes på frisisk. Det har virkelig glædet mig. Som landssekretær kommer jeg altid gerne ud af Flensborg for at lodde stemningen ude i de små steder i Sydslesvig, som ofte er præget af stor sammenhold og engagement for mindretallet, for det danske sprog og kultur og her på øen også for det frisiske sprog og kultur. Dette sammenhold udgør kernen i mindretallets folkelige arbejde.

SYDSLESVIG ER EN DEL AF NORDEN

Mottoet for dette årsmøde er: **"Norden møder Sydslesvig – vi knytter bånd"**. Et flot motto, der for mig understreger, at vi her i Sydslesvig ser os som en del af hele Norden. Vi i lever i et område, som allerede i mange, mange århundrede er porten til Norden eller til Skandinavien. Grænsen mellem det tysk-romerske kejserrige og senere det tyske rige og Danmark/Skandinavien gik igennem vores grænseland ved Ejderen eller Kongeåen og i dag ligger den officielle grænse så midt i mellem. **Den kulturelle grænse ligger dog på begge sider af den statslige grænse og er mere flydende.** Det viser mindretallets eksistens. Det viser i her på øen Sild. Her i grænselandet har vi både fået kulturelle og politiske påvirkninger fra syd og fra nord. Det er jo noget som kendetegner vores område indtil i dag.

Politisk har vi i SSW i mange år arbejdet for, at Slesvig-Holsten opfatter sig selv som porten til Norden. Derfor var vi også meget glade for, at det i SSWs regeringstid lykkedes den daværende europaminister **Anke Spoorendonk**, at få overbevist regeringen om, at Slesvig-Holsten som "Der echte Norden" også bør være med i det nordiske samarbejde. I 2017 fik Slesvig-Holsten en **observatørpost i Nordisk Råd**. Det er enestående, idet intet andet naboland har fået sådan en post. Det viser, at de nordiske lande er interesseret i et tættere samarbejde med os i Slesvig-Holsten. I dag er det SSWs landdagsmedlem **Jette Waldinger-Thiering**, der er Landdagens observatør i Nordisk Råd. I SSW er vi glade for, at JAMAICA-koalitionen fortsætter denne politiske linje.

SSW OG MINDRETALLET HAR GODE KONTAKTER TIL NORDEN

SSW har gode forbindelser til de nordiske lande. Landdagsgruppen har udover de hyppige besøg i Danmark både været på besøg i Norge og i Sverige. Og så sent som i denne uge var SSWs landdagsgruppen på besøg i Finland. Disse besøg giver os inspiration til vores politiske arbejde her i landet. Vi mener, at det er vigtigt at Slesvig-Holsten af kulturelle, politiske men også økonomiske årsager arbejder meget tættere sammen med Danmark og Norden. Her står vi i

traditionen af tidligere chefredaktør for Flensborg Avis; **Ernst Christiansen**, som i 1920 og 1930'erne markerede sig med sloganet "Front og bro". Det betød at det danske mindretal var den kulturelle og politiske front af Norden i grænselandet, men samtidig også broen til Norden for Tyskland. **Mindretallene kan og skal fungere som brobyggere til Norden.** Sådan er det også i dag.

Også de folkelige foreninger i Sydslesvig har traditionelt haft tætte forbindelse til Norden. Således har foreningen Norden en stor afdeling i Sydslesvig og Nordisk Ministerråd har oprettet Nordisk Informationskontor i Flensborg. Dette et kontor er det eneste af sin art, som ligger uden for de nordiske lande og skal formidle nordisk kultur og sprog i grænselandet. Også SSF og vores frisiske venner har haft tætte bånd til de nordiske lande. Men ligesom vores venner i Danmark må vi jo indrømme, at båndene til de andre nordiske lande ikke mere er så stærke som før i tiden og at vi må gøre en indsats for at reaktivere dem. **Men hvorfor er disse bånd egentlig så vigtig for os og hvad betyder de udover det rent historiske, som jo for unge mennesker næppe er særlig betydningsfuld?** Jeg mener, at det især er de nordiske værdier og den måde, hvordan man på **demokratisk vis** organiserer sit samfund på og hvordan man omgås de svage i samfundet, som har betydning også for os her i grænselandet.

Ifølge kronprins Frederik er **åbenhed, tillid og samarbejde** nordiske nøgleord, som beskriver hvad han personligt forstår under det nordiske samarbejde. Dertil kunne man sikkert tilføje **tryghed, lighed, folkestyre, gratis uddannelse, socialt velfærdsmodel** og meget mere. Jeg er godt klar over, at en del af glansen og stoltheden over at være en del af det nordiske fællesskab i de senere år er gået noget tabt. Flygtningediskussion, grænsekontrol, vildsvinehegn eller mere eller mindre åben racisme i det offentlige debat er ikke noget vi er særlig stolte over her i grænselandet. **Den nordiske velfærdsmodel og de nordiske værdier er desværre også under pres i de nordiske lande.**

Men i en verden, der bliver mere og mere uoverskueligt og ekstrem, er det efter min mening værd at kæmpe for disse værdier både i Norden, men også her i Sydslesvig og Slesvig-Holsten. For selv om de nordiske værdier er under pres er de for mig stadigvæk et forbillede for, hvordan man organiserer et samfund og jeg mener at vi i også vores egne rækker bør gøre mere for at leve op til dem. Hvordan ser det så ud i dag med hensyn til de tre nordiske nøgleord åbenhed, tillid og samarbejde og hvad kan vi lære af det her i Sydslesvig eller kan Norden lære af os?

ÅBENHED

De nordiske demokratier har bevaret sig den **åbenhed**, at de er parate til at tage fat på ofte nødvendige diskussioner om nationalitet, kulturelle forskellige eller religionsforhold, som vi i Slesvig-Holsten og Tyskland på grund af historien har været mere tilbageholdende at tage fat på. I en dansk/nordisk sammenhæng har man den selvbevidste holdning, at man også bliver nød til at diskutere med racister og nazister og på den måde afsløre deres uhørligheder og fordomme.

Set med vores øjne, som er præget af den tyske historie, er det ikke uproblematisk. Men de nordiske lande vil nok sige, at de nu i over 100 år har haft et fungerende demokrati, der også kan bære sådanne partier eller enkelt personer med stærk afvigende eller uacceptable holdninger. Alligevel må vi her i Sydslesvig påpege, at grænserne for vores åbenhed overfor anderledes tænkende klart går ved netop nynazisme og racisme. Vores historiske erfaringer siger, at vi her ikke kan gå på kompromis, hvis vi vil bevare vores demokrati. Men forbud alene løser ikke problemet og en åben diskussion kan måske få nogle tilbage på demokratiets vej? I bekæmpelsen af ekstremismen kan vi måske lære af hinanden hen over grænsen. Tingene er i hvert fald ikke så sort og hvidt som pressen i Danmark eller Tyskland gør dem til. **Åbenhed er og forbliver et nøgleord i et demokratisk samfund – også ved bekæmpelsen af ekstremistiske tendenser.**

En andet eksempel på den nordiske åbenhed, er hvordan forvaltningerne i de nordiske lande på en helt anden måde end hos os er åben over for borgerne og dermed sikrer de enkelte borgers rettigheder. Jeg mindes, at vi i SSWs landdagsgruppen blev inspireret af den danske offentlighedslov, da vi i 2000 fremlag den første informationslov i Slesvig-Holsten. **At borgerne får indsigt i forvaltningernes handling er en væsentlig del af et fungerende demokrati.** Slesvig-Holsten og Tyskland bevæger sig her i den rigtige retning, men mangler endnu en del af vejen. Den digitale udfordring er sikkert en del af forklaringen.

Det gælder også vores egen mindretal, hvor vi bør være mere åben i forvaltningerne i de sydslesvigske organisationer. **Mindretallets medlemmer skal i langt højere grade end i dag have mulighed for at få indsigt i på hvilke grundlag organisationerne har taget beslutningerne.** De skal også have mulighed for at klage over afgørelser. En ombudsmand f.eks. i Skoleforeningen eller under Samrådet, som forældrene kan henvende sig til ved uenigheder, er en rigtig god ide, idet denne institution med stor succes bruges i de nordiske lande.

TILLID

Vi kan også lære meget af de nordiske lande når det drejer sig om tillid til samfundets organer eller samfundet som helhed. Både Danmark, Norge og Sverige ligger helt i top når man måler hvor lidt korrupsion eller magtmisbrug, der er i landet. Danske og nordiske embedsmænd laver sikkert også fejl, men de er langt mindre korrupte end i andre lande. **Dette gør selvfølgelig at borgerne i de nordiske lande har en meget større tillid til de officielle myndigheder end vi er været vant til i Tyskland eller Slesvig-Holsten.** Sikkert er det også sket et skred på dette område i Norden, men ikke på en sådan måde, at borgernes grundlæggende tillid til staten er væk. I de nordiske lande er valgdeltagelsen både til parlamentsvalg og til kommunalvalg stadigvæk langt, langt højere end hos os. **Dermed har de valgte repræsentanter en stor legitimitet, som igen giver en større tillid til det demokratiske system, som vi på nogle områder savner her hos os.**

I Sydslesvig kunne jeg også ønske mig mere tillid til hinanden f.eks. når vi diskuterer mindretallets fremtid. Vi bør bl.a. i diskussionerne i Sydslesvig ikke gå efter manden, men efter bolden og sagen/indholdet og have tillid til at vi alle vil det bedste for mindretallet. Vi skal altså ikke være bange for i uenigheder eller for kritik, men vi skal lære at omgås denne på en demokratisk og fremadrettet måde med respekt for forskellige meninger. Vi bør have tillid til at vores organisationer og deres ledere alle arbejder for fællesskabet. **Men der skal handling til for at skabe tillid.** Hvordan sikrer man tillid til systemet? F.eks. idet beslutninger er gennemsigtige og beslutningsprocessen er forståeligt. Det er på det område vi skal blive bedre.

SAMARBEJDE

Den nordiske måde, at arbejde sammen på både politisk, men også i de private virksomheder er den sidste vigtige faktor som for mig er et forbillede for os her i grænselandet. Selvfølgelig kender man også til politiske slagsmål i de nordiske lande, men i langt højere grad end hos os er de politiske partier parat til at arbejde sammen for helhedens skyld. **Politiske mandater skal bruges til at skabe resultater for borgerne.**

Det skyldes sikkert også, at man i de nordiske lande ofte må arbejde med mindretalsregeringer og derfor er nød til at arbejde bedre sammen på tværs af regeringer og oppositionen. Men er det så slemt? Resultaterne i Norden med høj økonomisk vækst og stor social sikkerhed taler da egentlig for sig selv. Da vi i SSW i 2005 i Landdagen ville støtte en mindretalsregering efter nordisk forbillede lød der et ramaskrig fra den tyske offentlighed. Det gik slet ikke, idet man henviste til Weimar-republikken osv. **Men havde det nu været dårlig for landet, hvis man havde prøvet på at organisere forskellige politiske flertal hen over midten i Landdagen til gavn for borgerne?** Desværre blev det ikke til noget. Men jeg er stadigvæk overbevist om, at et sådan samarbejde blandt demokratiske partier burde være muligt også i Slesvig-Holsten.

Endnu mere samarbejde på tværs af de sydslesvigske organisationer end vi har det i dag vil også gavne mindretallets fællesskab. **Dertil hører efter min mening også en bedre inddragelse af mindretallets medlemmer i beslutningsprocessen.** Vi bør lytte mere til mindretallenes basis f.eks. når engagerede forældre kæmper for deres skoler og børnehaver. Det er i øvrigt et godt tegn for mindretallets fremtid, at så mange mennesker kæmper for bevarelsen af deres institutioner. Vi i mindretalletene ved jo, hvor vigtige skoler, børnehaver og vuggestuer er for den fremtidige udvikling. Selvfølgelig skal vi også tage hensyn til økonomien. Det er en balancegang, som ikke er nemt.

Derfor bør vi efter min mening organisere os sådan, at vi på demokratisk på nogle vigtige områder kan træffe flertalsbeslutningen for hele mindretallet. Det er en diskussion vi har ført i årtier især inden for Det Sydslesvigske Samråd. Og jeg er enig i dem der siger, at problemet ikke er diskussionerne, men at vi ikke kommer videre i sagen. Jeg synes dog, at der er lys forude, idet organisationerne nu er parat til at se på, hvordan man styrker dette samarbejde. Skoleforeningen vil nu lave en intern undersøgelse og er parat til i Samrådsregi at undersøge forskellige modeller. **Det er et stort skridt fremad og det skal vi også rose Skoleforeningen for.**

AFSLUTNING

Den **åbenhed**, den **tillid** og det **samarbejde**, som de nordiske lande står for, har ført til en stabil demokratisk, folkelig og økonomisk udvikling, som nærmest er enestående i hele verden. Vi i Sydslesvig er en –ganske vist lille og perifer – del af Norden og bør hjælpe til med, at de nordiske værdier bliver videregivet og efterlevet af kommende generationer. Norden og Slesvig-Holsten har meget til fælles og bør arbejde endnu tættere sammen. Set ud fra en global vinkel ligner vi mere hinanden end at vi adskiller os. **Derfor bør vi lære af hinanden og vi bør øge kontakten. Især bør vi gøre mere for, at vores unge lærer af hinanden og får kendskab til hinandens lande, kulturer og værdier.**

Med disse ord ønsker jeg jer alle sammen fortsat et godt årsmøde.